

zbrani, polni, prozni in zvočni, da je upravičena trditev, da takih pevk Slovinci nismo imeli združenih še v nobenem zboru. Moški glasovi še nekoliko zaostajajo: prav bi prišlo še zlasti nekaj grožnih tenorjev, zato vabimo ob tej priliki vse tenoriste, ki jih je dobra volja in bi želeli sodelovati, naj se še zglasijo, in sicer čimprej, da jim moremo poslati note, ker bo prihodnji pevski tečaj že 2. in 3. januarja. Basi so polni, mladeniško sveži; prenesli bi le še nekaj polnih fundamentalnih glasov. Če kani kdo še sodelovati, naj se takoj javi. S prihodnjim sestankom v januarju sklenemo prijave in ne bo mogoče več upoštevati prijav.

Splošne vesti.

— **Veseli Božič želimo vsem dopisnikom in čitateljem — Uredništvo in urava »Učiteljskega Tovariša«.**

— **Izročitev častnih diplom tovarišema predsedniku Josipu Rajšpu in ravnatelju Antonu Kosiju** na zboru Ormoškega učiteljskega društva 7. decembra 1925. Društveni podpredsednik Jakob Preindl otvori zborovanje ter našteva v svojem slavnostnem govoru uspehe in zasluge dolgoletnega delovanja dveh najnovejših naših častnih članov ter jima izroči častni diplomi z željo in prošnjo, da bi ostala kakor dozdaj še vnaprej naša delujoča društvenika. V imenu tovarišev in tovarišice je čestital še društveni tajnik Rosina, ki je opisal izvenšolsko delovanje obeh odlikovancev, naglašal posebno organizatorično delo Rajšpa in slovstveno delovanje Kosijevo, ki ga lahko razvrstimo v tri skupine: a) vzgojno in poučno polje; tukaj imamo mladinsko slovstvo, pedagoško-didaktične in druge poučne spise; b) gospodarsko in c) glasbeno polje. Oba slavljena sta se za odlikovanje ter tople tovariške besede in čestitke ginja zahvaljevala povdarjajoč, da je priznanje tovarišev iskrenješe ko drugih oblasti; obljubila sta ostati kot društvenika taka, kakršna sta bila dozdaj. Častni diplomi je umetniško izdelal tovariš Rikard Papst, Kosijeva diploma je okusna ročna risba, izvršena s tušom in peresom; nad besedilom proslavljajo alegorične figure najglavnejša slovstvena dela pisateljeva. Rajšpova diploma kaže v živih harmoničnih barvah najožjo službeno okolico z imponujočim šolskim poslopjem ormoške okolice sredi slike.

— **Trbovlje. Odhodnica tovarišice Marte Plavšakove.** Dne 14. decembra 1925 je priredila dekljska šola v Trbovljah svoji tovarišici Marti Plavšakovi, ki odhaja po 32-letnem vestnem službovanju v pokoj, prirčno odhodnico. Mladina je pozdravila svojo ljubljeno učiteljico s pesmijo: »Zadoni mi!«. V slavnostnem govoru je upraviteljica šole, tovarišica Lapornikova, povdarjala predvsem tovarištvo in odkritosrčnost slavljence ter njeno veliko ljubezen in požrtvovalnost do mladine. Ljubkemu dvogovoru dveh malih učenk, ki skleneta, da boji zadnji utis njune dobre učiteljice pri odhodu iz šole, prijeten, sledi rajalni nastop dekljskih kraguljki. Zastopnice vseh razredov se pa poslovijo od svoje prve učiteljice, ki jim je položila temelj vsemu

Začel se je tečaj že v nedeljo 6. decembra ob 10. dopoldne z vežbanjem glasu. Sledile so podrobne in skupne vaje: priprava vzporeda za I. društveni koncert. Popoldne (6. decembra) je bilo na sporedu **predavanje o fonetiki**. Predaval je strokovnjak ravnatelj Grm, ki je v nadurnem razmotrivanju obrazložil vse podrobnosti tega poglavja, razbral posebno jasno vse črke, pokazal na modelu in praktično njih genezo in izreko in sklepno poudaril nekatere važne stvari iz naše slovenske fonetike.

Tečaj se je zaključil v najlepšem redu, v izrednem navdušenju vseh udeležencev šele v torek 8. decembra popoldne.

poznejšemu znanju, s cvetjem in prirčno željo, da bi ostala še dolgo tako zdrava in krepka ter gledala, kako dozoreva sad njenega dolgoletnega truda. Da zna tudi občinstvo v Trbovljah ceniti zasluge učitelje, je pokazala navzočnost članov krajnega šolskega sveta. Njegov načelnik g. ravnatelj G. Vodušek je slavil vzorno delovanje tovarišice Plavšakove ter ji izročil v znak priznanja in zahvale lokalnih čimteljev lepo, v narodnih motivih izdelano diplomu, predstavljajoč učenca in učenko, začetnico, hiteč v šolo. Od tov. Marte se je poslovil tudi tovariš Kuhar v imenu deške šole. Z narodno pesmijo se je zaključila slavnost, ki je privabila solzo ganičnosti tudi v moško oko, ko je videlo tako prirčno slovo mladine od svoje ljubljene učiteljice.

— **Resolucija Mariborskega učiteljskega društva.** 1. Osnovnošolsko učiteljsvo polaga na svojih letnih pokrajinskih in glavnih skupščinah temelje svojemu poklicnemu in izvenšolskemu prosvetnemu delu, ki je največjega pomena za razvoj in dobrobit države. — Teh svojih skupščin pa ne more posecati v zadostnem številu, ker ne zmaga visokih prevoznih stroškov v oddaljene dele države. — Zato prosimo, da država ne podcenjuje našega dela s tem, da priznava ob sličnih prilikah gmotno boljše podprtje članom drugih organizacij $\frac{1}{4}$ prevoznino, dočim io nam odvzema. — Pozivljamo poverjenstvo v Ljubljani, da ukrene vse potrebno, da se udeležencem prihodnjih skupščin zopet prizna $\frac{1}{4}$ vožnja. — 2. Z ozirom na pojave na glavni učiteljski skupščini v Subotici zahtevamo močno in složno udruženje, kjer imajo prostora vsi brez razlike političnega prepričanja, ki žele procvit stanu, ugled šole in dobrobit naroda ter povdarjamo, da poznamo le eno politiko: **stanovsko prosvetno** in le eno korist: **korist stanu in ne posameznih oseb.**

— **Učiteljska Samopomoč** ne sprejema več nad 45 let starih. Društvena uprava dobiva še vedno prijave za sprejem v U. S. od prijavitelcev, ki so stari nad 45 let, Občni zbor U. S. je dne 9. julija 1924 pooblastil društveni odbor, da skozi eno leto sprejema za člane tudi starejše prijavitelce v neomejeni starosti. To se je vršilo od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925. Društvena uprava je razposlala v septembru, oktobru in novembru 1924 nad 700 pisem, s katerimi

je obvestila vse večje osnovne, meščanske, strokovne in srednje šole o sklepu z občnega zbora ter obenem vse povabila za pristop. Od 1. septembra 1925 dalje društveni odbor ne sme sprejemati nad 45 let starih prijavencev, zato jih tudi vse oddajna. Toliko v vednost našim posredovalcem po okrajih in pa onim prijavitelcem, ki so se prijavili v zadnjih mesecih, pa so bili odklonjeni. — Vabimo pa vse mlajše učne moči z osnovnih, meščanskih, obrtnih, srednjih in drugih šol, da se priklase za sprejem v U. S., ki ima danes 1710 članov ter 8550 Din posmrtnine.

— **Popravek.** V zadnji številki je bila pomotoma izkazana tudi šola v Špitaliču, ki je točno poslala izkaz prosvetnih društev. Morda je bila še katera šola omenjena, ker je bil izkaz prej postavljen in je prišel pozneje v list, pa je med tem došlo še nekaj poročil. — **Prosimo še ostale, da pošljejo izkaze, ker manjka le malo še do popolnosti seznama.**

— **Pozor čitate! Vsa upraviteljstva osnovnih in ravnateljstva meščanskih šol Ljubljanske oblasti odnosno poverjenike prosim prav lepo, naj mi takoj javijo po dopisnici imena vseh učiteljsva na svoji šoli, da morem poslati zadostno število potrebnih tiskovin za plačevanje redne članarine Učiteljskemu konviktu. Opustite vse predsodke in pokažite ob prvem pozivu svojo zavednost in solidarnost, da venčamo čimprej naš tridesetletni trud! Blagajništvo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, Franciškaška ulica 6. Jos. Kobal, blagajnik.**

— **Dr. Mavricij Rus: »Prva pomoč«.** One šole, ki nimajo te knjige v zbirki, naj jo naroče takoj in priporoče tudi gasilnim in reševalnim društvom, za katere je posebne važnosti.

— **Odobrena učna knjiga.** Minister prosvete je odobril, da se rabi Stihoslovje (metrika) drja. Nikola Omerse kot pomožna učna knjiga na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom. Knjiga se dobiva v založništvu Goričar & Leskovšek v Celju.

— **Šolskim upraviteljem in upraviteljicam.** Na vprašanja, kaj je misliti pod drž. proračunskim letom glede poročila o zapalih povišicah učiteljstva posameznih šol pojasnjujemo, da se prične bodoče drž. proračunsko leto s 1. majem 1926 in konča s 30. aprilom 1927 ter je poročati o vseh v tej dobi zapalih povišicah.

— **Kulturnim društvom!** Po sklepu zadnje odborove seje Slovenske šolske Matice dobijo društva večji popust, ako naročijo publikacije SSM splošno zanimajoče vsebine (Zrakoplovstvo, Zgodovina Slovencev, O radioaktivnosti itd.) potom zvez, pri katerih se včlanjena (Zveza kulturnih društev in Prosvetna zveza) Poslužite se ugodne prilike!

— **»Zvona« in »Planinskega Vestnika«** celi letniki in posamezne številke pa tudi pole na prodaj po primerni ceni. Natančneje pri upravi »Učit. Tov.«

— **Pred ljubljansko državno komisijo** sta napravila strokovni izpit za poučevanje gluhomencev gospodična Jordanič in gosp. Kuzmanović, oba iz Zagreba. Čestitamo!

— **Priporočamo najboljšo PFAFF šivalne stroje** posebno za šolski poduk. Ugodne cene. Za šolska vodstva pose-

ben popust. Poduk v umetnem vezenju brezplačen. — Ign. Vok, Ljubljana, Novo mesto.

Slovenska Šolska Matica.

— **Odborova seja Slov. Šolske Matice** se je vršila 12. decembra 1925 popoldne v I. deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani. Navzoči so bili skoro vsi odborniki in odborn. namestniki, predsednik dr. Ljud. Pivko pa se je pripejal nalašč radi seje iz Beograda. Ko se je ugotovilo, da so bili izvršeni vsi sklepi in sprejeti predlogi občnega zbora, a da je na podlagi tega izdalo le veliko županstvo ljubljanskega odloka, da morajo šolska vodstva naročevati knjige SSM, je poročal društveni blagajnik Plesničar. Iz poročila je bilo razvidno, da so publikacije za leto 1925, v tisku, da pa bo pretekel še najmanj mesec, predno se bo moglo začeti z ekspeditom. Natisnejo se publikacije v 2500 izvodih in bodo stale predvidno krog 45.000 Din, pri čemer pa niso vračunani honorarji pisateljem. Poleg II. dela Johna Lockea in Pedag. Zbornika se natisne tudi kratko blagajniško in tajniško poročilo ter sumarični pregled članstva, katerega je bilo za leto 1925, pri-glašene do dneva seje le 1761 (napram 2425 članov v letu 1924.). Predjemkov je bilo od 1. januarja 1925 do dneva seje 75.830,04 Din, izdatkov 44.898,36 Din, kar daje prebitok 30.931,68 Din. Društvo momentano ne dolguje ničesar; knjige za leto 1924, so popolnoma poplačane, društvena soba pa je dobila novo pohištvo, med njim knjižnico za vezane društvene publikacije. — Urednik Pedag. Zbornika Šilih je poročal, da je Zbornik za tekoče leto razdeljen v 3 dele; prvi del obsega kratek jubilejni spis ob priliki društvene 25-letnice; drugi del osvetljuje šolsko reformo od vseh strani, tretji pa ima poročila o sodobnem pedagoškem gibanju. Po sklepu odbora se doda tudi literatura o reformi šole ter o pedagoškem gibanju. — Za leto 1926, idejo te-le knjige: 1. Pedagoški Zbornik, ki bo imel kot vsebino mladinoslovje, pregled novejšje mladinske literature in zopet poročila o pedagoškem gibanju s pregledom tekem leta izišle pedagoške literature. 2. Kot III. zvezek Pedag. klasikov izide prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), ki je mnogo lažje čtivo nego »Človeški razum« J. Lockea. 3. Kot tretja knjiga se izda »Učno snov iz rastlinstva« izpod peresa prof. Alf. Valesa. **Literarni program za nadaljnja leta.** Po predlogu Zborn. urednika Šilih se bodo od l. 1927. naprej menjavala s knjižno vrsto »Pedagoški klasiki« knjižna vrsta po načinu nemške zbirke »Paedagogium« v priročni obliki. Knjige te vrste bodo lahko rabile za usposobljenosti iz-pit, pa tudi za vsakdanje učno in vzgojno delo. Leta 1927, izide predvidno v tej zbirki »Mladinoslovje« dr. Zg. e. a. 1. 1928, še tudi publikacija iz te vrste, leta 1929, pa zopet IV. zvezek »Pedag. klasikov«. Kot prvi pride sedaj na vrsto Komenjsky. Sicer pa sta naprošena G. Šilih in dr. L. a. h. da sestavita do prihodnje odborove seje za ti dve vrsti publikacij načrt za dobo kakih 10 let. — Za leto 1928, se izda predvidno »Učna snov

Ročni zemljevid.

Ljubljanskega okrožja: I. Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje. Merilo 1 : 150.000.

Ker nismo priobčili o tem zemljevidu doslej še nobene obširne, stvarne in strokovne ocene, bi bila škoda, ako bi ne objavili one, ki jo je spisal naš priznani geograf prof. Anton Melik. On piše v oceni za aprobacijo:

Čestitati je avtorju, da je tako dobro uspel z navedenim zemljevidom. Predvsem je pohvalno naglasiti, da daje karta izredno plastično sliko pokrajine; to velja o velegorskem alpskem svetu, kjer so kakor v reliefu pregledne ne le glavne doline, marveč tudi stranske grupe in dolnice, grebeni ter obronki, kakor o hribovju in gričevju okrog Kamniških Alp ležega predela.

Zemljevid ima obilo imen za hribe in gore, prav tako obilo krajev oziroma krajevnih imen, kar ga vsposablja osobito tudi za lokalno porabo. V tem pogledu je gotovo pohvalno, da ima tudi imena oziroma znake za gradove, razvaline, tvornice ter razna druga gospodarska podjetja. Zemljevid je tedaj kakor nalašč, da služi za pouk v lo-

kalni geografiji, pa tudi na izletih itd. Nomenklatura je skrbno sestavljena, opaziti je le malo pogršk, kakor n. pr. Sinkovi turen, namesto Sinkov tur. Kljub obilici imen zemljevid vendar ni prenatrpan z njimi; vidi se, da zna avtor že jako ekonomsko razpolagati s prostorom.

Zemljevid obsega ves kompleks Kamniških planin in prav tako vso geografsko enoto ravnin med Kranjem, Škofjo Loko in Kamnikom ter Ljubljano in Zalogom, kar mu daje značaj neke enotnosti in zaokroženosti. Z imenja za ravnine je pač križ; nazivi Gorenjska ravnina, ki stoji v naslovu karte, ni točen, ker se kot geografska označba ni upeljal in se tudi ne rabi v ljudski govorici. Lokalne označbe kakor Mengeško polje so težko porabne za označbo ravnine v geografskem smislu. V geografski literaturi so se udomačili nazivi Kranjska, Kamniška ravan ter Ljubljansko polje, po najimenitnejših krajih. Da se avtor ni odločil zanje — razen za Ljubljansko polje — more biti v precejšnji meri upravičeno, ker se ta imena v ljudski govorici ne rabijo in ker ležijo kraji, po katerih naj se imenujejo, periferno. Vendar se je v tem pogledu odločiti za enotno imenovanje.

Zemljevid ima točno očitano novo državno mejo in prav tako tudi mejo med Ljubljansko in Mariborsko oblastjo, kar je še posebej pohvaliti. Pohvalno je tudi, da obsega zemljevid tudi še omejen paš Avstrije, tako da je prikladen za šolske izlete na obmejne vrhove, s katerih ima učenec razgled na avstrijsko slovensko ozemlje.

Zemljevid Slavoja Dimnika je tedaj v vseh ozirih zelo dobro in skrbno sestavljen in ga moremo vsakomur priporočiti.

Tovariši in tovarišice zlasti onih šol, ki so zaznamovane na zemljevidu, sezite po njem in uvedite ga brezpogojno pri zemljepisnem pouku! Z njim si lajšate pouk ter obenem koristite Učiteljskemu konviktu, ki ga je založil.

DR. TOMAŽ ROMIH;

Boj za slovenske šole pred več kot štiridesetimi leti.

(D dalje.)

Pri glasovanju je bil sicer moj predlog odklonjen, a vzdignilo se je zanj toliko slovenskih tovarišev, da sem bil prijetno iznenaden, posebno še radi tega.

ker se ni nikdo upal med debato povzeti besede za predlog. Dasi sem bitko izgubil, nisem se čutil premaganega. Odpeljal sem se takoj v Ptuj in se nisem udeleževal nadaljnih razprav, kakor tudi ne komerza, ki ga je mesto Maribor pripravilo učiteljskim delegatom. Na komerzu je mariborski župan povpraševal po meni in me hotel videti.

Drugo jutro me dobi moj ravnatelj Jakob Ferk, drugače dober človek, v prejšnjih časih je bil celo pevovodja v čitalnici, a nemška sapa je močno nanj vplivala. Pokaže mi »Abendblatt« »Tagespošte«, kjer je stalo črno na belem: »Nemško učiteljstvo je stalo danes na straži, odbilo je drzen napad na nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem itd.« Berem in mu odgovorim: »Kar sem govoril v učiteljskem društvu, kar sem zastopal pri okrajni konferenci, to sem zastopal tudi v Mariboru. Ko me je še začel pomilovati in spravljati na pravo pot, sem mu kratko odgovoril: »Kaj pa se mi naj zgodi? definitivno sem, imam še tudi meščanskošolski izpit, v šoli storim svojo dolžnost, ničesar se ne bojim.«

(D dalje prih.)